

VASKO POPA VERSECEN

DUŠAN BELČA

Amikor Vasko Popa, a város szülötte megírta *Versec* című versét, ez szülővidékére való visszatérésének – ahol versei voltaképpen gyökereznek – második évében volt. Hosszú ideig fontolgatta e visszatérést, talán némi szorongással töltötte el ez a város, ahol felnőtt, és ahol irni kezdett. Talán elriasztották a környezet változásai is, vagy az emberek, akiket már nem ismert. Mert a város kevésbé volt már festői, az arcok pedig gorombábbá váltak, és elsősorban idegenek voltak. Megváltoztak az egykori barátok is, akikre nem tudott visszaemlékezni, még a nevük is elszállt a fejből.

Az effajta félelem érthető, mert a művész hazatérése szülőföldjére valójában az önmagával való találkozást jelenti, újbóli kapcsolatot a tudatában eredendő formájukban megmaradt képzetekkel, a régi illatokkal és neszekkel, amelyekből lelkisége fölépült. És mivel mindezzel tisztában volt, évek teltek el, míg elhatározta magát. Ám amilyen hosszán fontolgatta a Versechez való visszatérésének okait, visszatérése valójában ezzel arányosan eredményesre és tartósra sikeredett, a *Versec* című költemény pedig első darabja volt azoknak a versciklusoknak, amelyek végül kötetek sorát tették ki, és ihlető talajuk a hazai vidék volt, a szülőföld újra történő, fokozatos földerítése. A vers 1972 nyarán a Verseci-hegyen íródott, a Kanački-villában, és nem pusztán sajtóságos heraldikai följegyzést képez, a költő által megszerkesztett új városcímet, bár elemeit be kellene iktatni a meglévő, ismert vártornyos címerbe, amelynek mezejében a mellvédek mellett szablya és borág szerepel: ebben kellene helyet kapnia a költő által alkotott, szélesebben értelmezett, nemesebb és melegebb tónusú pajzsmezőnek is. Vasko Popa a verseci jelképrendszert valóságos Versecről szóló történeté fejlesztí, sajtóságos légkört teremt köré, és megújuló szeretetébe vonja, szeretete pedig oly hevesen és erőteljesen éled újjá, hogy maga is meglepődik felette, amikor versei szokatlan gyorsasággal kerülnek egymás után papírra.

A *Farkasok sója*, a *Ház az országúton* és az *Eleven* címet viselik azok a verseskötetek, amelyek a verseci barátokkal való találkozások és beszélgetések közepette keletkeztek, mialatt bejárja a környéket, és olvassa a Versecről szóló, csak ekkor felfedezett könyveket. Mindaz, amit már régóta magában hordozott, bizonyára önmaga előtt sem egészen világos és letisztázott tartalmakat, most ez egyszerűben tisztázódik és felszínre jut.

És még valami van, ami rendkívül fontos Vasko Popa Versechez való visszatérésében: rádöbben, hogy ebbe a városba minél több embert meg kell hívni a világ minden tájáról, s megismertetni őket a várossal, szellemi gazdagságával, az itteni legendákkal, festményekkel, költőkkel és a vidékkel, a verseci időn túli tartalmakkal: megérezte, hogy az effajta találkozások mindig új értékeket és esztétikumot hozhatnak létre. Talán valamelyest túlfűtöttek is tűnik ez a Versec iránti szeretete, mert azt szerette volna, hogy mindenki Versecről írjon – előbb rávett valamennyi Versecen élő költőt, hogy versengjenek a várossal és a tájról szóló ódák írásában; azután a legtöbb barátját, akit a világ különböző pontjairól ide kalauzolt, arról igyekezett meggyőzni, hogy meg kell verselniük Versecet, vagy költeményt kell ajánlaniuk a városnak. Úgy képzelte, hogy itt hatalmas költői kincstárat kell létrehozni, amelyben valamennyi költő letétbe helyez egy bizonyos mennyiséget aranyából vagy ezüstjéből, ezzel is gazdagítván a várost. Természetesen, ez csupán költői hiperbolának tűnt, amely azonban lassanként mégis, mindenek ellenére megvalósulni látszik.

Bizonyára költőnk is ekképpen képzelte ezt annak idején.

BRASNYÓ István fordítása